

ÕPETAJATE LEHT

Laupäev

ILMUB 1930. AASTA

SEPTEMBRIST

Nr 19

15. mai 1993

hind 70 senti

Tänu maakonna jõukuse kasvule elab heal järjel ka kool – materiaalbaas on tublisti kosunud."

Norras ei kiputa väikekoolile sulgema. Lunde kooli juhataja Olav Heggdal kinnitas, et nende koolis õpib vaid 14 last. Valitseb tõeline ühe pere tunne.

Lehekuu esimene koolinädal oli Vanalinna koolis külalisterohke. Kest set simmanimõllu saabus peopai gale Vanalinna Kollegiumi juhata ja Kersti Nigesen, kaasas Stockhol mi Eesti Kooli õpetajad. Pulga talu aidatrepil saime jutule noorukese klassiõpetaja **Laine Laksiga**: "Stockholmi Eesti Kool kestab veel, ehkki õpilasi on tänavu veidi alla saja, ent on paremaid aegu olnud. Suures linnas pole kerge väikseid lapsi kaugele kooli saata. Tuleb sõi ta metroo või bussiga, tihti ümber istuda. Praegu on 1.klassis 11 õpi last. Keskeftläbi on klassis 13 last. Kuigi oleme 9klassiline põhikool, on hetkel kõige vanem 7.klass. Meil õpivad ka lapsed segapere kondadest, isegi taolistest, kus laps vaid koolis eesti keeles suhelda saab.

Mina ise olen ka segaperekon nast. Isa on pärit Tartust, ema on rootslanna. Kodune keel on eesti keel olnud, sest ema õppis keele ära. Tallinnas olen juba vähemalt tosin korda käinud. Selgesti on meeles esimene külaskäik 1975.a. Olin siis alles 7aastane ja kõik oli huvitav. Isa oli kodus tihti Eestist rääkinud ja vabariigi trikoloor oli au sees. Tallinnas ma seda lippu ei näi nud ja nõudsin oma lapsearuga isalt selgitust, miks valed lipud leh vivad. Siis sain teada, et ka riigikord on teine.

Viimasel ajal on muutunud nii linn kui ka inimesed. Mul on siin palju häid sõpru, kelle kaudu olen uutesse oludesse sisse elanud. Tundub, et Rootsis on inimesed teistsu gused, nagu tähtsust täis. Siin on sõbralikumad. Lahe seltskond on Von Krahli teatris."

Jätsime Vanalinna Algkooli pere Pulga talu õuele külalisi tantsitama. Külakapelli simmanilood andsid tantsule järjest tuure juurde.

Simmanil käisid
ÜLO TIKK ja TÖNU KÄLLE

Jutuajamisi Pulga talu õuel

Stockholmi Eesti Kooli õpetajad Laine Laks (vasakul) ja Piia Paljak-Särlefalk Pulga talu aidatrepil.

Tegelikult asus Pulga talu enam kui sajand tagasi Kuusalu kihelkonnas. Mõõdunud nädalal pidasid Vanalinna Algkooli lapsed ning nende külalised Norrast Sirdali kommu nist Rocca al Mare Vabaõhumuuseumis Pulga talu õuel simmanit. Lustiks mängis kooli oma külakapell, esiviuldajana astus üles 6.kl (tütarlasteklassi) juhataja Külli Urb. Külatanumat pidi simmanipaika minnes rääkis **Külli Urb**: "Meie koolil on fjordidemaa Sirdali kommu niga aastatepikkused koostöösuhted. Paar aastat tagasi käisime õpetajatega seal külas ning seejärel tulid nende õpetajad Tallinna.

Sügisel oli meie õpilaste kord Sirdali sõita. Võõrustasid meid nelja väikese maakooli õpilased-õpetajad. Õpilased elasid kodudes ja said hea inglise keele praktika (Vanalinna Algkoolis õpitakse 1.klassist omakoostatud programmide järgi inglise keelt). Nüüd siis võõrustame sealse kahe kooli – Sinnese ja Lunde algkooli-õpilasi, õpetajaid ja lastevanemaid.

Tegelikult ongi seekordse sõidu eestvedajad lapsevanemad. Kahe kooli peale on meil külas 18 last, 4 õpetajat ja paarkümmend lapsevanemat. Mõnel lapsel on isa-ema mõlemad kaasas."

Fjordidemaa õpetaja Åse-Berit Fidjeland.

TÖNU KÄLLE fotod

Nüüd on Tallinna lastel taas võimalus inglise keelt praktiseerida, sest Norra õpilased elavad nende kodudes (vanemad ja õpetajad hotellis). Koolivaba aja sisustavad vastuvõtjad pered – käidud on muuseumides ja näitustel, ka "Estonia" teatris. Põnev oli kindlasti ekskursioon Saaremaale.

Seni kuni lapsed tantsumurul lustisid, ajasime mõne sõna juttu Sinnese algkooli klassiõpetaja **Åse-Berit Fidjelandiga**: "Meie kodukant asub mägedes, seepärast on ka koolid väikesed. Meil õpib 55 last. Liitklassides. Koos on 1.-3. ja 4.-6.klass. Õpetajaid on 12 (neist

osa kohakaaslasti). Mõned tunnid peetakse ka klasside kaupa, kus vaid paar õpilast õpetaja käe all.

Varem oli meie kant vaene maa nurrk, kehvade mägiteede ja vana de majadega. Elanikud harisid põhiliselt maad. Olud muutusid, kui 1960.aastate teisel poolel hakati Sira jõeale ehitama hüdroelektrijaama. Nüüd annab Sira Kvina jõujaam ümbruskonna elanikele tööd ja elatakse üsna jõukalt. Meilt saavad elektrit ka Taani ja Rootsi.

LK Täna lehes:

- 2 emadepäeva tähistamisest.
- 3 kooliteatrite festival ja külalised Rootsist.
- 4 mis saab Kiltsi mõisahoonest?
- 5 kas keskkool või gümnaasium?
- 6 professor õigekeelsusest.
- 7 paremad noored matemaatikud.
- 8 omavalitsuslik töökorraldus hariduses.

Ministeeriumis

■ Minister **Paul-Eerik Rummo** ja Taani haridusministri **Ole Nig Jensen** 23. veebruaril allkirjutatud teadurite ja vanemate kursuste üliõpilaste vahetuse lepingu täitmine on alanud. Taotluste vormid on saadetud kõikidesse kõrgkoolidesse, kes esitavad oma kandidaadid 24. maiks ministeeriumi. 1. juuniks esitatakse need Taanile, samal ajal saame vastu Taani kandidaadid. Täiendav info välissidemete osakonna eksperdilt Mare Tamtikult (tel 44 47 45).

■ 28. aprillil toimus Eesti Teadusnõukogu, Teadusajaloo ja Teadusfilosoofia Eesti Ühenduse korraldatud VIII teaduskonverents "Teaduslugu ja nüüdisaeg". Käsitleti teadus- ja kõrghariduskorralduse probleeme.

■ 7. mail kohtusid kantsler **Veiko Jürissoni** juures Tööturuametite peadirektor **Margus Zahharov** ning ministeeriumis ja Kooliametis täiskasvanute koolitusega tegelevad töötajad. Saadi infot koolituse hetkeolukorrast, probleemidest ja edasise töö põhimõtetest. Loodetakse, et ühisarutelude tulemusena laabub koostöö paremini. Siiani see alati nii ei ole olnud. Kuigi kutseõppeasutustes on töötute õpetamiseks vajalik materiaalbaas ja õppejõud, ei ole korraldusküsimustes saavutatud üksmeelt.

Tunda annab ka kutseõpetajate ja meistrite täiendusõppe vajadus, ei saa ju kasutada ühesugust metoodikat noorte esimeses kutseõppes ja täiskasvanute õpetamisel. Töötutele õppekavade koostamisega tegelevad üheaegselt nii Kooliamet kui ka Tööturuamet. Leiti, et see on hea, kuid vältida tuleks nende vastandamist.

■ 10. mail peeti noorte VII laulu- ja tantsupeo tantsuüldjuhtide nõupidamine.

■ 10. ja 11. mail toimus Stockholmis Läänemeremaade kultuuriministrite kohtumine. Eestit esindasid minister **Paul-Eerik Rummo**, nõunik **Peeter Mehisto** ning kunstide ja kultuuripoliitika osakonna juhataja **Harri Taliga**.

■ 12. mail külastas minister **Paul-Eerik Rummo** Kohtla-Järvet ja Jõhvit. Ta kohtus ka sealsete haridus- ja kultuuritöötajatega.

■ 13. mail kohtusid noorsoo- ja sporditalituse töötajad Põlva maakonna noorsootöötajatega. Arutluse all oli noorsootöö seaduse eelnõu ja finantseerimine kohalikul tasandil. Harjumaa noorsootöötajatega otsiti samadele probleemidele vastust 14. mail ajurünnaku vormis.

■ Homme algab Helsingis Soome, Ungari ja Eesti kultuuri- ja haridusministeeriumide delegatsioonide kohtumine. Arutatakse kolmepoolset koostööd. Eesti delegatsioonis on minister **Paul-Eerik Rummo**, välissidemete osakonna nõunikud **Madis Järv** ja **Endel Laanvee**, Ago Künnap Tartu Ülikoolist, **Heiki Samel** Välisministeeriumist ja **Kaja Tael** Eesti Instituudist.

■ Eelarve ja koolituspoliitika osakonnas on alanud 1993. a II poolaasta ja 1994. a eelarve koostamine. Kohtutakse teiste osakondadega ning vaadatakse läbi ettepanekud ja vajadused.

■ Riigikogu täiskogu ette on jõudnud haridusseadused: 13. mail olid kolmandal lugemisel Eraõppeasutuste seaduse eelnõu ja Koolieelsete lasteasutuste seaduse eelnõu.

LEIDA REIMANN

Eesti Noorte Turistide Maja tegevus väärrib tunnustust

25 aastat järjepidevat õpilaste kodu-uurimisliikumist on üks õppe- kasvatustöö vorme, mis annaks pedagogikateadusele uurimisainet.

Pikki aastaid on õpilastest kodu-uurijaid suunanud teenekas pedagog **Laine Linnus** Eesti Noorte Turistide Majast ning ajaloolane ja lastekirjanik **Voldemar Miller**. Rahvusteadvust ja koduarmastust kujundavad Turistide Maja teisedki tegevussuunad: giidid, matkajad, geoloogid. Eesti Kodu-uurimise Selts, Muinsuskaitse Selts, "Estonia" Selts, aatekaaslastest õpetajad, paljud asutused on andnud ainelist ja moraalset tuge õpilaste kodu-uurimisliikumisele.

25 aastat järjest on noored teinud oma tööst kokkuvõtteid konverentsidel. Koolides on valminud umbes 4000 koduloolist uurimust, millest 2510 on ette kantud üle-eestilistel konverentsidel.

Raskeil aastail ahenas uurimistemaatika ideoloogiline suunitus. Nüüd on hakatud kirja panema mälestusi tollal keelatud ajaloo-, haridus- ja kultuuriteemadel. Õpilaste ja juhendajate abistamiseks on ENTMis koostatud hulgaliselt metoodilist abimaterjali. On ilmunud 16 kogumikku õpilaste kodu-uurimistööid, huvilistele eeskujuks, autoreile tunnustuseks.

Igapäevane nähtus ei ole püsiva koosseisuga kollektiiv ja ükskõik toetavad sõbralikud töösuhted. Näib, et Turistide Majas suudetakse igapäevapingest üle olla. Õpilaste ja õpetajate õppepäevad, konverentsid, seminariaagrid, ekskursioonid, matkad on alati osavõturohked, vaimust ja meeleolu tõstvad.

Eesti Noorte Turistide Maja sihid õpilaste kodu-uurimisliikumise suunamisel on olnud õiged. On loodud püsiväärtusega kodu-uurimistraditsioon, pandud alus tegevusele, mis inimest pidevalt arendab.

Eesti õpilaste kodu-uurimisliikumine kui nähtus vajab ise uurimist.

Õpetajate tänu ja tunnustus kuulub Eesti Noorte Turistide Maja töökaale kollektiivile ja nende toetajaskonnale.

Rühma juhendajate õpetajate nimel

IMBI-SIRJE TORM

Emadepäeval Kadriorus...

EV president **Lennart Meri** võttis 9. mail Kadriorus vastu 25 paljulapselist eesti ema, kes on Eestile kinkinud 155 last. Emadele peetud tänukõnes ütles president: "Me kõik oleme pingutanud rihma ja pingutame seda mõnda aega veel edasi. Me teeme seda selle nimel, et püsiks see, mis on meile kõige olulisem ja kallim – eesti rahvas." Esines Vanalinna poistekoor.

KALJU SUURE foto

"Kullos"...

"Kullol" on tavaks igas kuus anda kontsert oma õpetajatele ja ringijuhitidele. Oktoobris peeti õpetajate päeva, novembris andis puhkpil-

liorkester kontserdi isadele, jõulukontserdil esinesid koorid, iseseisvuspäeval astus ette "Ellerheina" tütarlastekoor, märtsis tegi Toivo Luhtas oma "Piibaritega" üllatuse naisperele, mängides klassikalist muusikat. Emadepäeva puhul laulsid "Ellerheina" mudilaskoorid Tiina Ergma juhatusel ja mitmes zanis näitas ennast "Sõleke". (Ene Jakobsoni ärasõidul asendas teda tütar Jaanika Liiu, TPÜ tudeng.) "Ellerheina" emalauludele pakkus emotsionaalset lisa klaverisaatja Maris Lendi pereansambel, milles ema mängis flööti, tšello, klaver ja viiul olid laste mängida. "Ave Maria" kõlas kenasti. Lendide peres on 6 last ja nad juhitakse varakult muusika juurde. Kontserdil esinenud "Sõleke" näi-

tas, et ta ei ole ainult rahvatantsuansambel, vaid on võimeline esitama idamaa tantsu, kehastuma temperamentseks hispaanlaseks või lustima noorte diskol.

Peanõunik **Urmas Vaino** astus emmede ette M.Linnamäe luuletusega: "...Ema peab kestma/ ja ema peab kostma/ kõigele, mida küsid./ Ema, kes toidab./ ema, kes katab/ ja alati püsib.../ Mõtle ehk sellele./ emad ei põe ju/ au- ja kuulsusejanu./ Ometi: emad vajavad vägagi/ laste tähelepanu."

Pärast kontserti mindi keraamik **Aino Arumäe** õpilaste tööde näitust imetlema. Oli terve toatais ilu ja isikupära!

MAIMO KALMET

Niguliste kontserdisaalis

Emadepäeva pärastlõunal kõlas Niguliste muuseumis-kontserdisaalis Tallinna 21. Keskkooli mees- ja naiskoori ning vilistlasmeeskoori "21" laul. Kontsert oli pühendatud oma kooli õpilaste emadele.

Dirigent **Tõnu Kuljuse** juhatusel esitasid koorid E. Griegi, K.-E. Gustavssoni, Fr. Poulenci, E. Pietilä, L. da Vittoria, G. Palestrina, U. Sisaski, E. Mägi, F. Foggia ja P. Hindermithi loomingut.

Senini Eesti ainus ühe keskkooli meeskoor sündis 1987. aastal. Edu oli kiire tulema – juba 1988. aastal võideti kolmas koht vabariiklikul täiskasvanute meeskooride võistulaulmisel. Seljataga on menukad

esinemised kodus, aga ka rahvusvahelistel koorifestivalidel ja kontserdireisidel. Lauldud on paljudes Euroopa riikides – Saksamaal, Soomes, Poolas, Ungaris, Itaalias, Suurbritannias. Meeskoori repertuaaris on nõudlikke helitöid nii eesti kui ka lääne klassikast ja nüüdisaegsest kooriloomingust. Põhimõtteks on laulda rohkem neid teoseid, mida teised meeskoorid ei laula. Vilistlasmeeskoor "21", kes lööb kaasa ka suures kooris, laulab raske- mat repertuaari.

17. mail sõidab meeskoor Saksamaale Limburgi suurele koorifestivalile Harmonie-Festival, millest võtab osa 166 koori 34 riigist. Suurt

edu seekord ei loodeta, sest kogenumad lauljad jäävad maha – kes keskkooli, kes kõrgkooli lõpetama. Festivalist võtavad osa ka "Kurekell", "Ellerhein", Tallinna Tehnikaülikooli kammerkoor ja Tartu poistekoor.

21. keskkooli naiskoor aga seisab alles päris tee algul – praeguses koosseisus lauldakse veebruarikuust alates –, ometi kõlas neidude laul hästi juba nüüdki.

21. keskkool kinkis emadele ja kõigile teistele kuulajatele meeldiva kontserdielamuse.

VIIVE LEHT

Loodi Eesti Tervisekasvatuse Ühing

Algatajad olid Tartu terviseõpetajad, kes hakkasid koos käima juba 1989. aastal dr Mai Mase- ri eestvõttel. Nüüdne organiseerumine peaks looma eeldused sisulise töö hoogustumiseks, millele iga õpetaja loodetavasti kaasa aitab.

Järgmine kokkusaamine on 19. mail Tartu Ülikooli Pedagoogikakeskuses Ülikooli t 16. Kell 11 algab HM (veel EHA planeeritud ja tasuta) semi-

nar, kuulatakse loenguid AIDSist ja biorütmidest ning toitumisest. Kell 15 arutatakse 10. kl terviseõpetuse alternatiivprogrammi ja kell 16.30 algab ühingu koosolek, kus on teretulnud kõik tervise edendamise tegelevad inimesed ja nende head ettepanekud.

TAIVE KUDU

Kooliteatrite festival

Ikka veel!

1993. a kooliteatrite festival peeti 30. aprillil, 1. ja 2. mail Haapsalus. Kolm päeva kulus selleks töepoolsest ära vaadata 20. Tulemata jäid Kabala klubi noorteteater ja Tallinna 20. Kk luuleteater. Peale esinemise peeti veel volbriöö karneval, maipidu ja muid spontaanseid vennenastumisi. Haapsalus andsid näitlejad suviselt palavas ja nädalalõpul tühjaksjäänud linnas oma isevärklise kostüümide ning vabama käitumisega endast teada. Neid võis linnapildis eksimatult ära tunda ja kuulda, nagu ikka siis, kui hulk noori koos. See oli iseenesest tore vaatepilt.

Kooliteatrite festival on 1982. a Rakveres teatri- ja kultuurimehe Valdur Liivi algatatuna toimunud paljudes Eesti linnades: mitu korda Rakveres, Tallinnas, Viljandis, Paides, Võrus, Kärdlas... ja nüüd Haapsalus. Festivali on tehtud reglementdivabalt, küll korraldajate soovi kohaselt ja võimaluseni. Kunagi pole sinna suunatud parimatest parimad, kellegi väljaselekteeritud, kutsutud on need, kes tahtnud tulla ennast näitama ja lähedast suhtlemisest mõnu tundma. Seepärast pole neil festivalidel olnud teisi üle trumbata tahtvat närvinget ega iseäralikku kartust zürri ees. Festivalidel ei ole osavõtjaid reastatud, mõnedel on selgitatud ainult lauareaadid ja juhitud tähelepanu üldiselt tendentsidele. Rändav teatrimehike tuli 1983. a ja sellest peale ei ole ta kapinurka tolmama jäänud. Nii et Valdur Liivi algatus on vahepealsetest mõõna-aastatest hoolimata elujõus ja Eesti kultuurilukku jääv sündmus.

Haapsalu festivalil osalejad ja zürri arvasid, et kooliteatrite tase on tõusnud ja lähenemas algusaastate nõudlikkusnivooni. Muidugi oli nii rohkearvulise seltskonna hulgas neidki, kes ilmselt ei teadnud, miks nad laval õpitud teksti ütlevad, miks nad on valinud üle jõu käiva näidendi või miks kunagi probleem; ne tükk enam aktuaalne ei ole, maitseväärtustest ja lavalisest küündimatusesest rääkimata. Eks neid vigu ole alati olnud ja festivalil üksteist vastastikku mõõtes ka õpitakse.

Kes festivalil osalesid?

Mõned said tuntuks juba koolinäitemängu päevadel Jõgeval märtsikuus, kus Jõgeva kooliteatri vilistlastrupp mängis M. Karusoo lavatükki "Ma olen 13 aastane" (lavastaja L. Saage). Selle lavastusega paistis ta silma ka Haapsalus.

Jõgeval käinutest olid Haapsalus Kuressaare 1. Kk luuleteater "Krevera" kompositsiooniga "Mängime elu" (lavastajad K. Lepik ja R. Ilves); Tabasalu Kk kooliteater (T. Williamsi "Ma ei tea, mis saab homme", "Räägi minuga vihma keeli", lavastaja M. Vaidla); Jüri Kk (J. Viidingu-T. Rätsepa "Olevused", lavastaja J. Pukk). Ülejäänud 5 Jõgeval esinenut festivalile ei tulnud.

See-eest olid kohal festivalide püsiosalejad Tallinna Laste- ja Noorteteater ("Ma tahan rääkida Seymouriga", lavastaja M. Oomer, ja P. Linholmi lavastuses F. Tuglase "Armastuskiri"), Hiiumaa kooliteater (A. Solka "Tekk", A. Alavainu käe all lavastanud A. Solka), Pärnu kooliteater ("Kilplased", lavastanud A. Laanemets, A. Puudersell), Viljandi 4. Kk kooliteater (G. Priede "Vika esimene ball", lavastaja R. Sinimaa). Varem on ennast tutvustanud Kuressaare 2. Kk teater (K. Vonneguti "Õnne sünnipäevaks, Wanda June", lavastaja P. Jõgi), Rakvere linnateater (Vampilovi "Stseenid ebarüütelikust ajast", lavastajad A. Teedla, T. Rumm), Nõmme lasteteater "Päkapikk" (Burnetti "Väike printsess", lavastaja M. Kilgas), Nõo Reaalgümnaasium, kes viibis ka Jõgeval, esitas Haapsalus Šolohhovi romaani "Ülesküntud uudismaa" dramatiseeringu, lavastaja A. Leete. Osavõtjate hulgas olid veel Kohtla-Nõmme lasteteater (lavastaja S. Noorsalu), Tallinna noorteteater "Radu" (L. Bluumeri), TÜ tudengiteater (V. Palmets), Orissaare Kk kooliteater (M. Noot), Vändra Kk kooliteater (V. Andrekson, M. Pernik), Haapsalu 1. Kk kooliteater (K. Tarmula) ja Seinajoe näitemängurühm Rakvere huvimajas tuntuks saanud Epp Saare juhtimisel.

Zürri (Katri Kaasik-Aaslav "Ugalast", Rednar Annus ja Tarvo Krall Vanalinnastudiost, Marko Matvere Noorsooteatrist, Tamur Tohver Raadioteatrist) valis välja 5 laureaati: **Vändra, Jõgeva, Orissaare kk ja Seinajoe näitemängurühma ning teatrimehike läks Pärnu kooliteatritele**, kes võtab järgmise festivali enda kanda.

Märgiti ära paremad meesnäitlejad: **Ramon Loit** (Vändra), **Veiko Tõkman** (Tabasalu) ja **Koit Kelder** (Orissaare). Naisnäitlejad: **Mari Silen** (Seinajoe), **Küllil Teetamm** ja **Kristi Kõvask** (Pärnu).

Viimasel päeval tulid juhendajad ja zürri kokku arutama edasiliikumise võimalusi, materjali valiku ja lavastusprobleeme. Laureaadititel ei määra kaugeltki juhendajate töö suurust, sest tingimused, näiteks seltskonna valik on koolidel erinev. Õpetajad on seda meelt, et eraldi peaksid võistlema studioteatrid, kus juhendajaks professionaalid, ja õpetajatest isehakanud näitejuhtide kooliteatrid. Siis kujuneks võistlus tasavägisemaks ja õpetajad ei tunneks ainult osavõtuelamust, hinnatud kohtadele jõudmata.

Tänavustest laureaatidest oli juba varem mõndagi teada ja nad ei ilmunud väga suure üllatuse-

na. Jõgeva Kk "Kolmeteistaastaste" lavastusest oli juttu juba märtsikuu teatripäeval. Pärnu kooliteater on algusest peale olnud võitmatu, sest Aare Laanemets on seal rajanud töö tugevale alusele. Nüüd on tal abiks veel Ahti Puudersell. Vändra Kk, kes vahepeal on festivale vahele jätnud, on ometi kuulus näitlemiskool. Juba aastaid on seal näite- ringe juhendanud eesti keele õpetaja Virve Andrekson, kes omal ajal usinasti näiteringide ülevaatustel käis ja sealt tunnustust leidis. Tänavune A. Kitzbergi "Neetud talu" lavastus on tõsine ettevõtmine. Kirjanduskallakuga Orissaare Kesk- koolgi on eeldusiti näitekunstialdis. Repertuaari võtsid nad kodusaare (õigemini naabersaare) kirjaniku Jüri Tuuliku teose "Elust enesest" (lavastaja M. Noot).

Üllatus oli Seinajoe näiteseltskond. Nimelt kutsus Rakvere sõpruslinn Lapua Epp Saare vabakutseliseks lavastajaks, mille kohta tal on leping 1995. aastani. Ta asutas seal oma programmi järgi 3 aastase teatrikooli, kus kasutab Rakveres väljatöötatud süsteemi ja improvisatsiooni. Ta on lavastanud Soomes mitu eesti näidendit (Raudsepa "Vedelvorst", Vilde "Pisuhänd" täiskasvanutega), teoskil on Lutsu "Kevade" lavastus õpilastega. Seinajoe kooliga (Nõmme Gümnaasiumi sõpruskool) sõitis ta festivalile ja noored esitasid eesti keeles T. Wielderi "Meie linna" (selle sajandi alguse Ameerika väikelinn) humoorikalt ja mõnusa lustiga. Epp Saar on tõhusat tööd teinud, kahju, et Rakvere huvimaja ei osanud andekat lavastajat kinni hoida.

Iga meie kooliteater vääricks omaette lugu, mitte ainult laureaadititliga pärjatud.

Viljandi 4. Kk kooliteater tähistas tänavu oma 20. tegevusaastat ja õppis sel puhul G. Priede näidendi "Vika esimene ball", mille Reet Sinimaa pühendas lavastaja A. Satsi mälestusele (A. Sats sai kunagi selle näidendi eest kiita ja preemia). Õpetajatega lavastas Reet Sinimaa Smuuli "Polkovniku lese". 10-le õpetajale jätkus osi, sest ainuüksi leske mängis 8 osatäitjat. Probleem tundus aktuaalne, sest üks õpetajate seltskonnas ja õpetajate toas voha sageli sõnavaht. Tegevusjuubeli puhul tegi 11. kl õpilane Eve Ott kooliteatri kohta põhjaliku uurimuse.

Reet Sinimaa peab tööd kooliteatriga huvitavaks ja loominguliseks, milles on õpilastega koostöö- lemist ja rõõmsaid leide. Raske ja vaevanõudev on see töö, kuid igal sügisel alustab ta jälle.

Omamoodi vägitükk oli festivalile sõit kõigile. Võib-olla jäi rahapappusel mõnelgi Haapsallu tulemata. Kohaletunud kasutasid sponsoreite abi. Kas tuleval aastal niigi palju osalejaid on? Huvi ja tahtmist näib õpilastel ja õpetajatel küll jätkuvat.

Teatritegijad palusid tänusõnad ütelda Haapsalu rahvale ja iseäranis 1. kk huviharidusjuhile Kai Tarmula- le, kes kõik asjad kenasti ja rahulikult sujuma pani.

MAIMO KALMET

Kunstiasjatundjad omavahel. Christer Romilson (vasakul) ja Toomas Lepiksaar.

Naabrite koostöö süveneb

Möödunud nädalal võorustas meie Haridustöötajate Ametiühingu Vabariiklik Liit kolleege Rootsist, eesotsas *Lärförbundet* presidendi **Christer Romilsoniga**. Delegatsiooni kuulusid veel sealse õpetajate aü juhatusel liige **Jörgen Lindholm**, hariduspoliitika osakonna juhataja **Gert Berntsson** ja personalitallituse ülem **Helle Ohlsen**, kes eestlasena tõlgikohuseid täitis.

Kus Rootsi külalised käisid ja mida nägid? Seda pärisime meie õpetajate aü liidu aseesimehelt **Andi Paavolt**.

"Külalistel oli plaanis mitu ametlikku kohtumist. Neid võttis vastu kultuuri- ja haridusminister **P.-E. Rummo** ja pikem jutuajamine toimus meie aü liidu juhatuse liikmetega.

Külaskäik ei piirdunud üksnes Tallinnaga. Käisime Läänemaal ja Pärnus. Erilist huvi pakkus kahtlemata Noarootsi Gümnaasium, seda ennekõike paik- konna ajaloolist tausta silmas pidades. Külalised võeti vastu ka Lääne Maavalitsuses.

Pärnus käisime linna lasteaias ning kohtusime linna ja maa- konna ametiühinguliidritega. Kõige enam liigutas **Helle Ohlsenit** sünnilinnas külastamine. Oli ta ju seal esmakordselt pärast pikki eemalolekuaastaid. Seda enam, et ta leidis Merekalda tänavast üles oma sünniko- du ja sai hiljem kontakti siinse sugulastega.

Tallinnas käisime veel Ehitus- koolis, "Kullos" ja Laste Loomingu Majas. Viimased valmistasid elamuse president Romilsonile, kel kunstõpetaja diplom ning kelle maale on talle Stockholmis kunstimuseumides.

Meid seovad Rootsi sõsar- ametiühinguga ühised koostööprojektid. Külalised tundsid erilist heameelt, et just koolitus- koostöö edukalt käivitus ning kutsus meie ametiühingu koha- likes liitudes ning koolide al- gorganisationsioonides esile elavat huvi.

Külalised tunnistasid ka ise, et on vaks vahet, kas abistada Aafrika ja Lõuna-Ameerika ametiühinguid või naabreid. Meie abistamise soovivad nad mustersüsteemiks kujundada, mis oleks teistele konkreetseks eeskujuks.

"Õpetajate Lehe" tegijad koh- tasid külalisi Laste Loomingu Majas, kus nad parajasti Pelgu- linna Kesk- kooli kunstiklasside lõputöid uudistasid. Selgitusi ja

Helle Ohlsen rõõmustab.

Sünnimaal, oma rahva keskel on kodune olla.

TÕNU KALLE fotod

gasid maja perenaine **Aino Juhan- son** ja Riigi Kooliameti me- toodik-inspektor **Toomas Lepiksaar**.

Pärisime Rootsi ametiühingu- liidrit ja kunstõpetajat **Christer Romilsonilt** näitusemul- jeid.

"Näitus jätab vapustavalt hea mulje. Sellest oleks Rootsi kunst- õpetajatel paljugi õppida. Meil on üsna heal järjel muusi- kaõpetus, ent selliseid koole, kus kunstiklassid oleksid alg- koolist gümnaasiumi lõpuni, meil pole. Siin näen veel üht koostöövõimalust.

Mul oli Eestis ringi sõites hea- meel kogeda, et võime aü aktiivi ühist koolitusprojekti korda- läinuks lugeda. Inimesed usu- vad, et seda oli vaja. Ka meil Rootsis on õpetajate huvi Eesti kolleegide tegevuse vastu tõus- nud. Me pole ju 50 aastat nor- maalselt suhelda saanud ja nüüd lõpuks on saadud soodne võimalus.

Meie ametiühingul on koostöö- kontakte paljudes riikides üle maailma. Jaanuaris pidasi- me konverentsi - külalisi oli 20 riigist. Head ja pidevad koostöö- suhted on meil lähinaabrite, Norra, Taani ja Soome sõsar- ametiühingutega. Tore, et sel- lesse ringi on lõpuks lülitunud ka Eesti. Me kõik püüame aida- ta Eesti õpetajate ametiühingul kasvuraskustest üle saada."

ÜLO TIKK

Teine samasugune lossitiib, hobusetall, ei mahtunud pildile.

vanduse arenemisele. Tema kabinetis, ümmarguses tornitoas, ajasimegi juttu direktor Lembit Keerusega. Niisiis tuba, millel pole nurki, ning sektsioonkapki on sunnitud moodustama poolkaare. Vene riik hindas Krusensterni teeneid väga kõrgelt, ta maeti Nikolai I erikäsu kohaselt Tallinna Toomkirikusse, 1874.a püstitati tema hauale mälestusmärk. Monument jäädvustab tema mälestust ka Mereväe Kadettkorpuse hoone ees Peterburis. Krusensterni nime kannavad kolm saart, kaks väina, kaks neeme, üks asula, mägi, järv, laht ja kalju. Kilti mõisahoonet peaukse kõrval tuleb mälestustahvel

Direktor Lembit Keerusel on suure optimisti kuulsus. Ise ta väidab, et see olevat "peale surutud".

meelde, et siin elas ja suri vene esimese maailmareisi juht.

Ja nüüd kõige värskem Krusensterni nimega seotud uudis – 29.aprillil loodi temanimeline fond! Fond seab oma ülesandeks raha kogumise endise Kilti mõisahoonet, praeguse koolimaja säilitamiseks ja edaspidiseks restaureerimiseks ning mõisakompleksi arendamiseks. Fondi asutas Kilti Põhikool. See pole enam kellelegi uudis, et fonde ja fondikesi on Eestis juba tuhandeid ning üksjagu on neid ka hingusele läinud, vaikselt ära kustunud.

Missugustest allikatest loodetakse Kiltis oma kavatsustele rahakatet saada?

Algatuse tegid Kilti õpetajad, kuigi jah... Fondi raha peaks tulema vilistlaste, õpetajate, asutuste ja ettevõtete annetustest. Eeskätt loodetakse merendusega seotud ettevõtetele, kuna

tegemist on ikkagi Eestis elanud kõige kuulsama meremehega. Ja kui leiaks Venemaal õiged nupud, kuhu va-

jutada, ning võtmeisikud, muutuks nii mõnigi tänane unistus reaalsuseks. Arvesse tulevad ka võimalikud välisannetused, eelkõikulepe on sõlmitud kohtumiseks suve hakul Krusensterni järeltulijatega Saksamaalt ja Rootsist. Admiralil oli teavasti neli poega ja kaks tütart.

Miks pole probleem varem üles kerkinud? Loss pole ilmselt juba pikemat aega heas seisukorras olnud.

Lembit Keerus mäletab, et häirekella hakati lööma 1970.aastatel, aga asi polnud nii terav, kool oli õpilaste arvu poolest madalseisus, aga täna on toonase saja asemel 170 õpilast ning see arv tõuseb lähema kümne aastaga 200ni. Selleks, et lossi restaureerida, tuleb lastel välja kolida. Praegu on klassiruumides keskmiselt 1m² pinda iga õpilase kohta, tahvliga ollakse vahetult "nina vastu lina". Saali 75m²-le peab mahutama 150 õpilast. (1.klass on endises hobusetallis.) Tihe olemine nagu Lasnamäe bussis, siit siis ka tõuklemised ja naginad. Aga selleks, et välja kolida, peab olema uus maja. Kilti koolirahvas on kümne aasta vältel uskunud paljude maakonna ja vabariigi juhtide lubadusi. On olnud oma kooli ja lossi patrioodid, suudetud vältida unikaalse, 1790.a valminud muinsusobjekti rusustumist.

Kui aitad ennast ise, aitavad sind ka teised! Krusensterni fond loodi just sellest põhimõttest lähtudes. Eialgu on teiste abiga lood nadivõitu. Väike-Maarja vald oli nõus uue koolihoone tööjõusteks andma 100 000 kr. Valitsused vahetusid, valla jäi saamata lubatud 800 000 kr küttekompensatsiooniks. (Nii juhtus kogu Eestimaa-ga.) Praeguseks on olemas uue koolihoone eskiisprojekt, selle põhjal tundub ehitatav hästi sobivat mõisakompleksi. Hoone püstitatakse kuna-

Nii suurukesed need 200 a eest ehitatud klassiruumid ongi – 1m² õpilase kohta.

gise kastellihoone asu- ja tuleb samasuguste pole enam jälgegi, aga navad 19.sajandist päriliste kaevamiste tule-

Raha paneb rattad liigu. Lembit Keerus nitele kroonidele, mis rusjärku. Jaa–jaa, see

Mis võiks saada vanas Kilti alevikust võiks rajada huvi- ja täiendamisruumid. Saali hea akustika si kammerkontsertide võimalik oleks luua Krusensterni perekondlike

Käisime põgusalt läbi ka õues. Ilm oli soe (Sundusid. Valmistatud vastu pidanud. Katelt radiaatorites mulksuve, "kuiv", ka kempis. Parajasti suvesi. Keldris nägime veel kümnekond aastat depesuvett. Sandid nende mõõtmed mõeldes kukuvad klaasid iseenesi hendab väga kallist käivade uste kohta.

Maja murendavad roostetanud, seinad vardavad maha langeda daliste tööde kohta vasti kõige halvem suu- bit Keerus arvab, et võõras peab küll olukor-

Lossi taga on pisike seib. Kooli maa-alal troonib vesiveski, mis ehitatud umbes 16. sajati jätkuks nii turistidele huvilistele.

Krusensterni fondi L.Keerus, sekretäriks

Fondi juuriidiline aadress riik, Lääne-Virumaa, Põhikool.

Kiltis käisid Tõnu

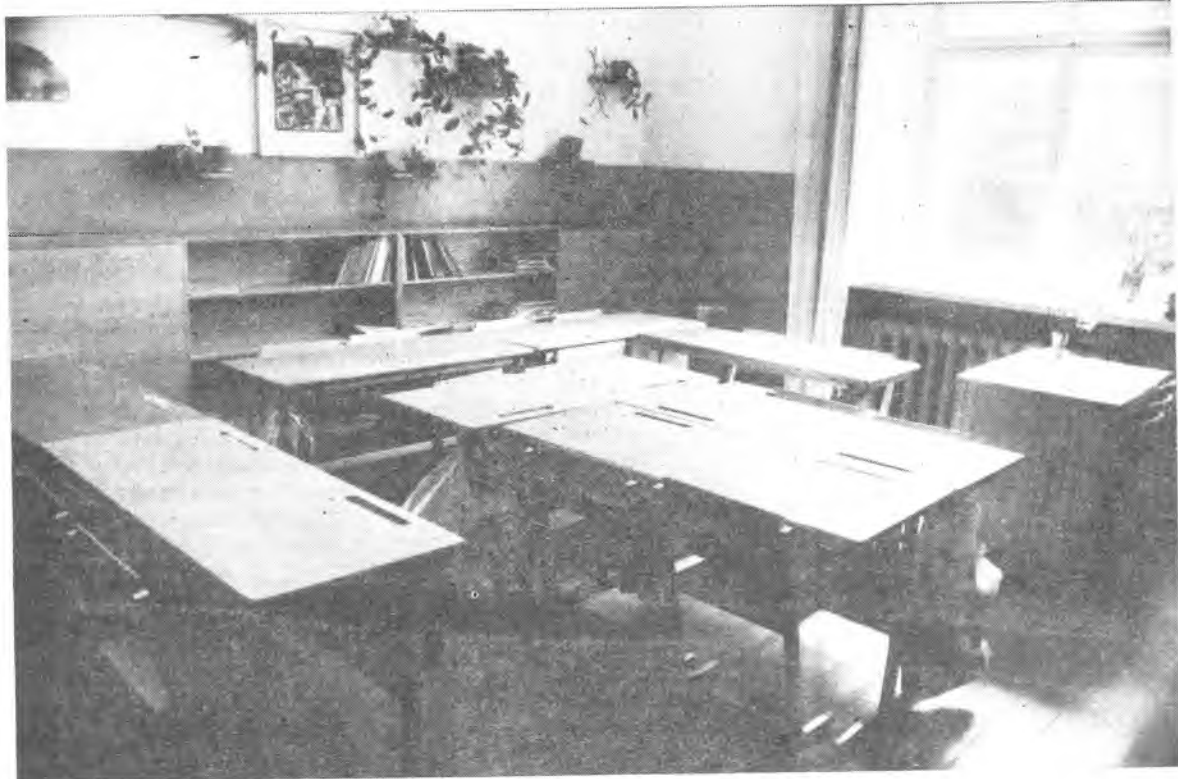
Fonde ilmas on mitu tükki...

1920.aastal toimus suur sündmus maarahva elus – mõisamaad võõrandati senistelt omanikelt ning anti tegelikele põlluharijatele. Valitsus ja Asutav Kogu pidasid meeles ka sirguvat põlvkonda. Sajad mõisahäärberid muudeti koolimajadeks, matsivõsud hakkasid omakorda kasutama privileege. Selle aja kohta oli see tohutu progress, sest seniste madalate ja poolpimedate koolitaredaga võrreldes astuti nagu paradiisi väravaist sisse.

Nüüdseks on aeg oma töö teinud, palju kordi on hariduspoliitikas muudatusi tehtud ja koolimajadele esitatavad nõuded radikaalselt muutunud. Ja ikkagi pole vähe neid maakooli, kus lapsed istuvad paksude müüride vahel ega saa osa

paljudest tsivilisatsiooni hüvedest. Neid sõnu tuleb kasutada ka Lääne-Virumaa Kilti kooli kohta. Kilti rahvas soovib, et nende lapsed elaksid paremini, et neil oleksid soodsamad õppe- ja kasvutingimused ning arenguvõimalused.

Kiltisil on Eesti ja Venemaa kultuuriloos eriline koht, sest aastatel 1801–1846 kuulus mõis meresõitjale ja õpetlasele admiral Adam Johann von Krusensternile. Tema juhatus 1803.–1806.a venelaste esimest ümbermaailmareisi laevadel "Nadezda" ja "Neva", oli juhtivalt tegev ka teistel ekspeditsioonidel. Aastail 1815–1822 elas ta pidevalt Kiltis, kus koostas oma kuulsat "Lõunamere atlase" ja rohked kaardid, mis rikastasid geograafiat ning aitasid kaasa merelae-

Katuserennidest teeb oma mure lossitorni kallal.

Tõnu Kalle fotod

Keskool või gümnaasium?

Tahtsin saada ülevaadet, millised on õpilase võimalused Tallinna äärelinnas keskharidust saada. Valisin Öismäe, mis kuulub nüüd Haabersti alla. Seal on kolm suurt keskkooli nii lähestikku koos, et ühe koolimaja akendest võib peaaegu vaadata, mis teise õues tehakse, halduskeskus on ka otse käe-jala juures. Selles mõttes peaks kõik, mis ühes koolis tehakse, olema täpselt teada nii teises koolis kui ka halduskeskuses.

Siin ei ole maavaldade muresid, et koolid on üksteisest kaugel, busid ei liigu, bensiini ei jätku, raske on sidet pidada. Öismäel võib üks pikemate koibadega mees eesti koolidele poole tunni ringi peale teha. Sama lähedal on enamiku (vähemalt põhikooli) õpilaste kodud – s.t. Öismäe koolid on tõelised kodukoolid.

On siis arusaadav, et vahepeal sed kuulujutud, et kõik gümnaasiumid kesklinna vanadesse traditsioonidega koolidesse koondatakse ja äärelinnas jäävad ainult põhikoolid, paljusid lapsevanemaid ehmatasid.

Milline on olukord praegu, kevadel?

Kuigi ühe kooli direktor on halduskeskuse haridus-, laste- ja noorsookomisjoni esimees, ei teadnud kümnekonnast lapsevanemast, kelle lapsed käivad Öismäel koolis, ükski, et niisugune komisjon olemas on, millega see tegeleb, kes komisjoni koosseisu kuuluvad või kuidas need inimesed sinna sattunud on. Üks lapsevanem ütles otse: kusagilt kõrgelt ja kaugelt paikapandud komisjon ei saagi meie laste heaks midagi teha. Üks direktor arvas, et kooli elu ja tegemist peaksid suunama, tihedat koostööd tehes, lapsevanemad, pedagoogid, õpilased ja selles võiksid osaleda ka halduskeskuse komisjoni kompetentsed liikmed.

Astusin uude majja, mille katusel sàrab tulikiri HAABERSTI. Tahtsin teada, kuidas tunneb ennast praegu haridusasjadega tegelema seatud ja kutsutud Tallinna Haabersti linnaosa halduskeskuse nõunik, haridus-, laste- ja noorsookomisjoni liige Valdur Vacht. No tundis ja ei tundnud ka, kui ausalt öelda. Ametnikuna tohtis ta rääkida ainult sellest, millel on seaduste ja dokumentide kate, seda just eriti palju veel ei ole. Inimesena unistada ju võib, aga sellest ei olnud jälle minul mingit kasu.

Panen siiski kirja ühe tema mõtte – tahaks jõuda nii kaugelt, et iga kool saaks ja võiks kõike, mis majas tehakse, ise planeerida. Veel ütles Valdur Vacht, et tema ei saa kohe aru, mis sel meel haridusel praegu nii hirmsasti viga on, et seda kohe PEAB muutma. Õpilased teevad tööd, saavad kõrgkoolidesse sisse, õpivad edukalt välismaal... Ja seda ütles ta ka, et tema meelest peab Öismäel tulevikus olema gümnaasium või mitu.

Võimu ja valitsemisega on Öismäel lood segased.

Millal läheb kogu võim üle Haabersti Halduskeskusele?

Põhja rajooni haridusosakonna juhataja Arvi Ränk vastas mulle 7. mail telefonitsi, et haridusosakond tegeleb Öismäe koolidega edasi senikaua, kui Haabersti Halduskeskuse suudab kõik kohustused üle võtta, kui Haabersti on selleks täiesti valmis. Millal see päev tuleb, ei osanud Arvi Ränk öelda (esialgu juhib ja suunab edasi Põhja raj HO). Küll kinnitas ta, et klassikoplektide arv Öismäe koolides ei vähene; sama arv klasse, kui iga koolis oli 1992/93. õppeaastal, avatakse ka järgmisel õppeaastal; mingit klasside kokkupanemist ei tule, see on kindel.

No hea seegi.

Siis käisin koolides, rääkisin direktoritega. Tunnistan, et mul oli väga meeldiv nendega vestelda, sain tüki maad targemaks. Küsisin iga pool üht ja sama asja: palju õpilasi võtate järgmisel sügisel 10. klassi, mida

neis klassides õpetatakse, kust tulevad õpilased, kas 9. klassi õpilasel on piisavalt infot edasiõppimisvõimaluste kohta?

Öismäel saab õpilane tänavu valida kuue 10. klassi vahel: Öismäe Humanitaarkeskoolis (direktor Age-Kaia Viil) on üks 10. klass humanitaarklass (õpetatakse teiste keelte lisaks ladina ja kreeka keelt, psühholoogiat, kultuurilugu, loogikat jms), teine saksa keele süvaõppega; Väike-Öismäe Keskkoolis (direktor Valve Spiridonov) on reaalklass (matemaatika–füüsika süvaõpe, hiljem õpetatakse veel ka ärimajandust, ettevõtlust jms) ja nn üldõppega klass, kus suurem rõhk on keeltel (inglise, saksa, prantsuse, vene, vabaainena soome keel); Järveotsa Keskkooli (direktor Malle Eglon) ühes 10. klassis on kaks haru: süvendatult kunstõpetus või reaallained, teises jaapani keel (õpetatakse muidugi ka jaapani kirjandust, kultuuri jne).

Vastuvõtukatsed olid selleks ajaks juba olnud. Järveotsa Keskkoolis ja Öismäe Humanitaarkeskoolis on 10. klassi saanutest pooled (35 õpilast) oma koolis 9. klassi lõpetanud; Väike-Öismäe Kes-

koolis on omi sel aastal üle poole (olid tugevad 9. klassid). Reaallaineid õppima tulevad peamiselt oma rajooni lapsed (TTÜ ju lausa käe-jala juures, eks seegi ole oluline), teistesse klassidesse tullakse igalt poolt. Öeldi ka seda, et sel aastal päris kaheliste tunnistustega katsetele ei tulnudki. Aga nagu juba varemgi jutuks olnud, on koolid (õigemini õpetajad ja õpetamine) väga erineva tasemega – ühe kooli kolmemees on teise kooli oivikust nutikam. Üldiselt olid direktorid katsetel käinutega rahul.

Kutsesuunitlus on kooli õlul ja infot edasiõppimisvõimalustest ei ole kunagi liiga palju. Lapsevanemale ja lapsele on aga kooli soovitus või heakskiit väga oluline.

Kõigi raskuste kiuste alustavad Öismäe kolmes keskkoolis sügisel tööd kuus 35 õpilasega 10. klassi. Ja tahetakse anda noortele head haridust, valmistada neid ette eluks ja õppimiseks kõrgkoolis. Üht eriala ei peaks liiga toonitama ega last milleski olulisest ilma jätma, ütles üks direktoritest.

Küsimusele, mida eriti uut ja põrutavat on koolil järgmisel õppeaastal plaanis (no et ikka

gümnaasiumiks saada), jäid direktorid vastuse võlgu (või ei tahtnud saladusi välja rääkida). Üldse tundus mulle, et Tallinnas tegi seekord õigesti see direktor, kes neist gümnaasiumijuttudest kohe paanikasse ei sattunud ega mingeid üle jõu käivaid pingutusi ei teinud. Jäid traumaatilisemata õpetajad, õpilased ja lapsevanemadki. Esialgu jätkub töö nagu senimaani. Väga suurte muudatuste puhul hariduses peab ikka kindlasti uuritud ja selge olema, et see, mida plaanitakse, on vajalik, arukas ja annab ka soovitud tulemusi.

Küllap saab iga koolis õpetamiselgi üht-teist paremini teha, aga kõige suurem mure on hoopiski rahapuudus.

Millised on koolidirektori kõige suuremad mured, soovid?

A.K.Viil: 1) et saaks keskkooliklassidele 48 nädalatunni asemele 56; 2) mida teha õpetajatega, kellele tööd ei jätku; 3) kust saada majandamiseks raha.

V.Spiridonov: 1) raha (vana maja vajub, remondiks on raha vaja; rahapuudus ei lase ka keskastmes nii vajalikke rühmatunde kasutada); 2) et keskastme õpilane ja õpilase va-

nem väärtustaksid haridust; 3) liigsuured klassid (35), kasvatuslikust seisukohast on see halb, klasside liitmine samuti.

M.Eglon: 1) raha (plaanide elluviimine on olnud ju rahast, paha, kui need jäävad rahapuuduse taha); 2) et kool ei kaoks, et kollektiivi tehtud suurt tööd ei nullitaks, et saaks näha oma töö vilju.

Kust saab direktor tuge?

A.K.Viil kiitis saksa sõpru, kes on kooli palju aidanud. V.Spiridonov toonitas, et neil on tihedas koostöös kolmnurk: lapsevanemad, lapsed, õpetajad – nii saavad murtud ka suuremad mured. M.Egloni juust sain aru, et tal on head õpetajad (kõik muide kutsega) ja kui ta oli üles lugenud, et eriti tublid on keemia-, füüsika-, arvuti-, kunst-, käsitööõpetajad, leppisime kokku, et ärme nüüd kõiki kirja pane (artikliruum ei ole lihtsalt lõputu).

Milline peaks olema Öismäe hariduse tulevik?

Kõik arvasid, et iga noorel peaks olema võimalus saada keskharidus oma kodu juures. See ei ole oluline mitte ainult lapsele, see on oluline kogu paikkonna kultuuri- ja vaimuelule. Koolide kaotamisest saaks rääkida alles siis, kui ei oleks keskkoolis õppida soovijaid. Aga praegu ju on ja koguni nii palju, et iga Öismäe keskkool võiks vabalt avada veel ühe 10. klassi. Muidugi oleks seal nõrgemad õpilased, aga kui on oht, et tänavatele jääb terve hulk 9. klasside lõpetanuid, kel ei ole õppimis- ega töökohta, oleks ehk odavam nad keskkooli lasta kui noorsoovanglaide, turvakodudis ehitada ja üleval pidada. Direktorid, ja mitte ainult nemad, kardavad noorsoo kuritegevuse kasvu.

Kindlasti peaks Öismäel olema üks eesti gümnaasium kõigi erihaarudega (keeled, kunst, reaalkool, loodus-, praktilise kallakuga, klassikaline humanitaarharu). Sinna viiakse kokku kõikide Öismäe koolide hea, ka õpetajad kõikidest koolidest, direktor võiks olla lausa uus inimene, siis ei tunneks ükski praegustest direktoritest end tõugavana.

Peale selle 2 põhikooli, kus on ka süvaõppega klassid.

Kogu haridust peaks koordineerima haldusnõukogu hariduskomisjon.

Olgu üks gümnaasium kõigi vajalike harudega, progümnaasiumiklassidega (äärelinnale on see lausa õnnetus, kui ei ole vanemat kooliastet).

Mitte viia kõiki algklasse kokku ühte suurde majja, parem siis hajutada need juba võimalusel lasteaiadadesse.

Kutseõpet Öismäele ei ole vaja.

Iga kool peaks oma tööga näitama, milleks ta on võimeline ja arenema vastavalt sellele. Las lapsevanem, hiljem juba laps ise valib, milline kool talle sobib.

Ei ole vaja lapsi linna kokku vedada. Kõik ei tahagi linna minna, siin säilib ka kontakt koduga.

Võib olla gümnaasium, kas või kaks, aga võiksid jääda ka keskkoolid. Kui üks koolipere on näidanud, et lapsed saavad selles koolis hea hariduse, miks siis mitte keskkool?

Jutt vanade koolide aurast ja traditsioonidest on ju õige, aga võib-olla annab mõni Öismäe kool 20 aasta pärast kesklinna koolidele silmad ette. Juba praegu tullakse Öismäele õppima mitte ainult kesklinna, Lastemäelt, Lasnamäelt, tänavugi oli soovijate hulgas noori Harju- ja Raplamaalt, isegi Pärnumaalt. Antagu ometi aega, koolid otsivad oma teed, selleks kulub aastaid. Ja kui midagi juba on saavutatud, ei tohiks küll keegi vägivaldselt seda äkki ühe käe- või suleliigutusega ära nullida. Hariduses on praegu selletagi segadust üleaur.

Muudatused koolielus tulevad niikuinii, aga tehtagu neid ikka tasa ja targu.

Nemad vahendavad noorte koolitamist

Pildil vasakult:
Gunvor Jokumsen,
Johnny Rinds ja
Vagn Bjørno Jensen.

TÖNU KALLE foto

QUO VADIS ASSOCIATION ja E-INFO LTD on erafirmad, esimene Taanis, teine Eestis. 5. ja 6. mail pidasid nende esindajad proua Gunvor Jokumsen, härrad Vagn Bjørno Jensen ja Johnny Rinds ning Enn Vatter ja pr Tiit Käär Tallinnas läbirääkimisi koostöövõimaluste noorte koolitamisel.

QUO VADIS, mis tegutseb teist aastat, on otsustanud heategevuse korras abistada Baltimaade kooli. Abistamisprogramm on mitmetahuline. Esiteks kogub firma Eesti, Läti ja Leedu koolidele inglise, saksa ja prantsuse keele õpikuid (algõpetusest gümnaasiumi lõpukursuseni), didaktika- ja metoodikamaterjale ning mitmesugust tehnikat – kirjutus- ja paljundusmasinaid, arvuteid, audio-visuaalseid vahendeid jms, mida Taanis enam ei kasutata. Need tehakse enne kinkimist täiesti töökorda, projekti teine osa aga näeb ette õpetada tehniliste vahendite remonti ja hooldust ka siinsetele noortele. Peale selle kuulub programmi õpilaste ja õpetajate vahetus peamiselt keeleõppe, kuid ka laiahaardelisema kultuurialase enesetäiendamise eesmärgil. Taanis tegeleb firma muu hulgas töötute noorte ümber- ja täiendusõppega. Et see on praegu hädatarvilik Balti riikideski, siis kavandatakse sellesisulist abi näiteks keskkoolilõpetanutele, kes ei leia endale rakendust. Hr Vagn Bjørno Jensen seob oma tulevikuplaane arvuti- ja keeleõpetusega Eesti koolides, kuid enne tahab ta lõpetada diplomõpingud Taanis. See aeg pole mägede taga. "Arvutiõpetusega võib Eestis tekkida probleeme, sest koolidel pole arvuteid või kui on, siis liiga aegunud. Kuid me püüame neid siia tuua," oli hr Jensen optimistlik. Taani õpetajatele tahab firma lei-

da Eestis rakendust inglise, saksa ja prantsuse ning, kui on asjast huvitatuid, siis ka taani keele õpetamisel. Firma vahendusel on paar Taani ja Leedu kooli sõlminud sõprusuhted.

E-INFO LTD tegevusalaks on infotöötus, iga liiki kursuste ja keeleõppe korraldamine, kirjastustegevus, reklaam ja mõnel määral ka disainiteenused.

QUO VADIS ja E-INFO hakkasid Enn Vatteri sõnutsi suhtlema tänu kolleeg Tiit Käärile, kes muli EHAs inglise keele õpetajate kursusel käies tutvus QUO VADISE materjalidega. Astuti kirjavehetesse ning nüüd kohtuti juba silmast silma otsimaks koostöövõimalusi. Esialgu vahendajatenä, kuid tulevikus tahetakse rajada koolituskus nui siin kui ka Taanis. Eraettevõtjatena ei seota end hariduse riiklike juhtinstantsidega, tegutsetakse välisvõlgadelt ja sõltumatult.

QUO VADISE esindajad ei tulnud Taanist nüüdki tühjade kätega. Nende toodud vaimuvaramasid seekord osa inglise ja saksa keele süvaõppekoolid – Tallinna 7., 21. ja 42. keskkool, kus küllalised tundsid huvi eelkõige 1. klasside vastu. Suurem saadeti, mis oli mõeldud ühele Saaremaa koolile, anti üle mere viimiseks kätte Virtsu sadamas. Missugune kool selle endale saab, otsustatakse saarel.

Millist nii heatahtlik suhtumine?

Vastuseks kuulsime, et Taani kui väikeriik tahab omasugustega suhelda ning taastada sõjaeelse sõbraliku läbikäimise kõigi Balti riikidega. Koostöövõimalused loodetakse mõlemapoolset kasu ja rahuldust.

VIIVE LEHT

LINDA JAGGO

Kasutagem järjekindlalt diplomand, magistrand, doktorand!

Viimasel ajal valitseb segadus lõpudiplomit ja teaduskraade taotlejate nimetuste kirjutamisel. Ühelt poolt on põhjuseks säilinud vene traditsioon, teiselt poolt taotlus lähtuda tuletusalusest ja liituda Lääne-Euroopa suuremate keelte traditsioonidega. Saksa allikates on järjekindlalt *Diplomand*, *Magistrand* ja *Doktorand*, ingliskeelses Websteri sõnaraamatus *doctorand* ja *magistrand*, hispaania keskmises sõnaraamatus *doctorando*.

Hoopis erinev on olukord vene allikates (ka poola entsüklopeedias). Vladimir Dahli mõistelisest sõnaraamatust alates on vene allikates *diplomant* ja *doktorant*. Eesti ajal ilmunud entsüklopeedias on märksõnad *doktorand* ja *magistrand*; nõukogude ajal järgisid ka meie õigekeelsusspetsialistid usinalt vene allikaid, mistõttu sattus ÕSi *doktorant* (sealt omakorda võttis selle R.Kleis ka "Võõrsõnade leksikoni", kuigi see on vastuolus õigesti esitatud tuletusalusega).

Et Lääne-Euroopa keeltes on säilitatud tuletuslikult õige kuju ning meil on Eesti-aegsest keelekorraldusest samad traditsioonid, tuleks kolm nimetust kirjutada sama malli järgi: *diplomand*, *magistrand* ja *doktorand*. Nad sobivad vältevahelduslike sõnadena meie võõrsõnade süsteemi (vrd ka *dividend*, *eksaminand*, *vagabund*). Üldiselt käituvad nimetavas kolme- ja ühesilbilised sõnad samal viisil. Seega on kõik eespool nimetatud sõnad võrreldavad sõnadega *blond*, *raund*, *sond*, *sound* (*saund*), *stend*, *trend*, mille puhul vaheldus *blond:blondi* ja *magistrand:magistrandi* on samasugune.

Õigekeelsussõnaraamatus ja õpikutes tuleb uute trükkide ettevalmistamisel esitada süsteempärane *doktorand* nagu *diplomand* ja *magistrand*.

EDUARD VÄÄRI

Lugemissoovitus

Esimesed vaod I

Materjale täienduskoolituseks
algõpetuses. (Kooliuuenduslase lisa.)
Koostanud Enn Siim. Tln, 1993, 48 lk

Nüüdseks on selle rohekaanelise vihu koostaja Enn Siim saanud õpetajate täienduskoolituse peamiseks korraldajaks. Koostamisaeg aga mahtus veel Kolga kooli perioodi, mil kolleegide uuendusmeelsele õhutamisele ja selle tagantõukamine direktoriameti kohustuslikuks osaks olid kujunenud.

Canadas aktiivõppest vaimustatuna asus Enn Siim nähtut propageerima oma koolis, ka Harjumaal. Esmane edu innustas uuendust tutvustama laiemalt, ennast täiendama ja õpetas kodumaisest reformpedagoogikast tuge otsima. Üsna loogiline edasiarendus oligi 1992. aasta algul EHAle esitatud koolitusprogramm "Esimesed vaod", mis sama aasta kevadtalvel jõudis proovi läbi teha mitmel pool vabariigis – Võrus, Viljandis, Pärnus, Raplas, Saaremaal... Nüüd siis, küll aasta võrra hiljem, on ilmunud kursuste saatematerjal, mis pakub õpetajale arutlusainet õpetusest, kasvatuses ja koolitusest, lähtudes inimkäsitusest (Tiiu Kuurme); põhimõtteid oma tegevuse hindamiseks ja juhiseid iga lapse väärtuste märkamiseks (Ilona-Merike Kõve). Ehrenhard Skiera kokkuvõte "Laps ja kool" eritleb õppe-kasvatustöö kujundamise võimalusi isiksusliku arengu vajadusi silmas pidades. Seda arendab edasi J. Piaget' ja E. Eriksoni tööde alusel koostatud lapse intellektuaalse, sotsiaalse ja kehalise arengu skeem (6–12a), mis kasutusel aktiivõppekoolides. Harri Künarpuu suunab (Donald J. Kiesleri õpetaja ja klassi interaktsiooni meetodid vahendades) õpetajat jälgima omaenda ja kolleegi(de) tegutsemisviise tunnis – võrdlema suhtlemisstiile eri tundides, klassides, suhetama vaatlustulemusi ja enesehinnangut, mõtlema käitumisviisi põhjendatuse üle. Vihu lõpust leiab õpetaja veel diskussiooni ja rühmatöö korraldamise juhiseid.

See on väljaande lühitutvustus. 2 pätsi saia hinnaga võiks ta ju taskukohane olla. Ehk nõutada ka järke: edasi mõtlema suunavad tekstid peaksid sobima otsinguaktiivsetele õpetajatele, kes endast märku annavad.

Seega siis – head lugemist!

KALJU LEHT

Kunstiellamusi Ida-Virumaalt

Eesti Kunstimuuseumi filiaalis Jõhvis on avatud Eestiga tihedalt seotud baltisaksa kunstnike tööde näitus (ligi 60 taieist). Gustav Adolf Hippus (1792–1856, sünd Nissis Harjumaal pastori pojana) oli XIX sajandi I poole väljapaistvamaid portretiste. Ta andis Peterburis välja litografeeritud portreejoonistus-

te sarja "Kaasaegsed", kus kujutas oma aja kuulsaid õpetlasi, poliitikut, kirjanikke jt (näitusel admiral Krusenstern, poeedid Puškin ja Žukovski, valmikirjanik Krõlov). Ka nimed F.L. von Maydell (1795–1846), A.G.W. Pezold (1794–1859) ja C.S. Walther (1773–1866) kõnelevad enda eest. Maydell oli Faehl-

manni hea tuttav ja huvitus "Kalevipoja" – teemast, Waltheriga algas alatarimaali võidukäik, Pezoldilt pärinevad akvarellid Haapsalu, Viljandi, Paide, Rakvere kaunistest paikadest.

Pildiallkirjad annavad üldkultuurilist teavet. Veendume, et Kadriina pastor Knüpffer (1777–1843) oli ka kindralsuperintendent, Õpeta-

tud Eesti Seltsi auliige, J.H. Rosenplänteri ajakirja "Beiträge" kaastööline, uuris ja tutvustas eesti regivärsilisi rahvalaule.

Kohtla-Järve Põlevkivimuuseumi valges saalis on üleval õpilastööd: tütarlaste linikud, kraed, pitsid, kampsunid jm. Koolieelsete lasteasutuste ning algklassiõpilaste valmistatu asub ruumikitsikuse tõttu

koolinoorte loomemajas. Vanalinna muuseum on poiste käsitöö päralt. Rõõmustab Kiviõli Kunstikooli üheaastase töö kokkuvõtte. Väljas on maalid, graafika, vitraazid, viisandid.

Pealinna komisjon teeb pakutust valiku üle-eestilisele õpilastööde näitusele.

HEINO AASALEHT

Mootorlohe-lennuk.

Enne starti.

Veel leidub tehnikahuvilisi

n o o r i

Majandusraskustest hoolimata püüavad tehnikasportlased leida edasitõutsemise võimalusi. See nõuab erilist pingutust, sest tehnika on kallis ja selle hankimine raske.

Välislooja avasid noored kardi- ja motosportlased 24. aprillil Tabasalu kardirajal traditsiooniks saanud võistlusega "Noor Tehnik '93", mida peeti Eesti Noorte Tehnikasporti Maja (NTM) eestvedamisel juba üheksandat aastat. Rõõmustab, et osalejaid oli kogu vabariigist, kokku 97. Ei tea, kas sellise arvukuse põhjuseks esimesed soojad ilmad või noormees- te endi suurenev aktiivsus. Siinkohal tahaks tänada meie sponsoreid – AS KONLA, kes pani teist aastat järjest välja kõik üksikahinnad, Tehnikasporti Liitu, kes premeeris paremaid võistkondi uue kardi- rat- ja mootoritega; AS OMNIBUSS, kes viis pealtvaatajad võistluspaika ja tagasi, ning teisi meie üritust toetanud firmasid nagu AS REVO & AL, AS EDIBANK, PS FIRMA REKLAAM, AS EESTI TELEFON, AS FORSS.

Võistlust alustas tormakas raketi- mudel, mis tõi pealtvaatajate sekka kahinat. Vaheldust suurematele masinatele pakkusid raadio teel juhitud autod ja mudellennukid. Kogu võistlusaja tiirutas peade ko-

hal mootorlohe-lennuk (kerglennukite klassist), tiibade all Viktor Belov. Noortele mootorrratritele näitas oma klassi Jaanus Kaska.

Võisteldi nii kardi- kui ka mopeedi ringrajasõidu kolmes vanuseklassis. Kardisõidus tulid võitjaks Avo Meier (Kopli Mehaanikakool) 6–9aastastest, Taavi Olep (Loksa Kk) 10–13aastastest ja Madis Kase- mets (firma "Forest") vanimast vanuseklassist. Mopeedide ringrajasõidus olid parimad Edik Kuusk (Saku Kk) 6–9aastastest, Janis Pahk (Pärnu NTM) 10–13aastastest ja Maksim Vaino (Pärnu NTM) vanimast. Kõige edukam ühendus oli juba mitmendat aastat järjest Pärnu Noorte Tehnikasporti Maja, võites esimesed võistkondlikud kohad nii kardi- kui ka mopeedisõidus.

Eelneva nädalavahetuse jätkuna toimus 2. mail traditsioonilise kardivõistluse "Õismäe Juku" I etapp (Õismäe kardirajal). Üllatas jällegi osavõtjate rohkus – ligi 80. Oli siingi kaasajutajaid, eriti tahaks tänada Haabersti Arendusfondi.

Kuna huvi meie võistluste vastu on suur, toome ära ka selle aasta järgnevat üritust kuupäevad:

15.05. Nõmmel Eesti Noorte MV automudelisporis: kiirus- ja raadiomudel.

29.05. Keila Mudellennuklubis Eesti Noorte MV lennumodellismis:

ohimudel (raadio teel juhitud mudelid).

30.05. Endla t 59 kardi vigursõit noortele ENTEKI karikale.

26.–28.06. Raplas Eesti Noorte MV lennumodellismis: vabalend ja koopiamudel, samal ajal ka Eesti Noorte MV raketimodellismis.

4. ja 5.09. Aravetel Eesti Noorte MV kartide vigursõidus.

19.09. Õismäe kardirajal NTM karikas kartide vigursõidus.

11. ja 12.12. Tallinnas Eesti Noorte MV lennumodellismis: sise- mudel.

Detsembris peetakse Haapsalus "Baltic Cup" noortele juhtaja auto- mudelisporis.

Peale selle peab spordiklubi ENTEK (tegutseb NTMi juures) 3etapilise kardivõistluse "Õismäe Juku" Õismäe kardirajal, mille kaks etappi on veel ees 27. juunil ja 1. augustil.

Kõikide võistluste juhenditega saab tutvuda Eesti Noorte Tehnikasporti Majas Tallinnas (Endla t 59, tel 49 39 60). Kontakti võivad võtta ka üksiküritajad, kaasaalajad ja muidugi firmad, kes soovivad meid toetada, sest tundub, et tehnikasportihuvilisi noori on Eestis küllaldaselt.

Edu kõigile noortele tehnikahuvilistele!

EHA VACHT, NTMi metoodik

NB! Matemaatikaõpetaja!

Paremad

matemaatikaülesannete lahendajad

Matemaatikaülesannete lahendamise võistlusarussell on sel õppeaastal keelenud kiiremini kunagi varem. Juba oktoobris võistlesid eelmise õppeaasta matemaatikaolümpiaadi paremad, välja selgitada 5-liikmeline esindus Vilniuses toimuvale rahvusvahelisele võistkondlikule jõu- ja osavõimule "Balti tee". Seekord esindasid Eestit **Elkind** (Tln 15. Kk), **Peeter Laud** (Tln 15. Kk), **Targo Tennisberg** (Haapsalu 1. Kk), **Vladimir Dubrovski** (Tln 19. Kk) ja **Veronika Reinart** (Tapa 1. Kk). Lisaks õpilastele käisid Vilniuses Tartu Ülikooli õppejõud **Uve Nummert**, kes juhtis žüriisse, ning Täppisteadeuste Kooli metoodik **Tiit Laheveer**.

Järgneva taoline võistlus toimub sügisel Lätis, 1994. aastal jõuab korraldamise järg Eesti koolinoorte täppisteadeuste olümpiaadi raames toimunud võistlused neljas õppeaines. Need

on korraldanud Tartu Ülikooli juures asuv **Täppisteadeuste Kool**, mida juhatab direktor **Viire Sepp**. Jaanuaris-vebruaris järgnesid koolivoorudele II voo võistlused linnades ja maakondades. Matemaatikas tuli 7.-12. klasside õpilastel II voo lahendada olümpiaadi žürii koostatud ülesandeid. Paremad tööd igast piirkonnast saadeti Tartusse Täppisteadeuste Kooli. Kokku vaatas žürii läbi 7. klassidest 42, 8. klassidest 45, 9. klassidest 48, 10. klassidest 46, 11. klassidest 41 ja 12. klassidest 39 tööd. Paremad lahendajad 7. klassidest olid **Maris Valdre** (Järvakandi Kk), **Meelis Kull** (Tartu 2. Kk), **Liis Palumets** (Ülenurme Kk), **Roman Jankelevitš** (Tln 19. Kk), **Nikita Salnikov** (Narva 11. Kk), **Dmitri Lepp** (Tartu 13. Kk), **Lauri Antaainen** (Saverna Põhikool), **Vladimir Tšaštšin** (Narva 11. Kk), **Jaak Pruulmann** (Tartu 5. Kk), **Hans Põldoja** (Lilleküla Kk) ja **Kristjan Puusild** (Viljandi 1. Kk). 8. klassidest osutusid paremateks **Kaido Kaarli** (Tartu 2. Kk), **Markus**

Leppoja (Tartu 2. Kk), **Priit Alamäe** (Tartu 2. Kk), **Margus Valdre** (Järvakandi Kk), **Imre Lumiste** (Tõrva Kk), **Andres Luhamäe** (Viljandi 4. Kk), **Alo Vallikivi** (Kadrioru Kk), **Jaan Roos** (Rakvere 1. Kk), **Jane Järvall** (Rannu Kk), **Egert Oksa** (Viljandi 1. Kk) ja **Julia Grutkina** (Sillamäe 3. Kk). Kõigile neile korraldab Täppisteadeuste Kool 19. mail Tartus huvipäeva.

Vanemate klasside (9.-12.) õpilaste II voo tööd põhjal kutsuti olümpiaadi III voo 60 koolinoort. Neile lisandusid 9. klassi õpilased **Taavi Tuvikene** (Tartu HTG) ja **Marko Lamp** (Tartu 12. Kk), kes II voo toimumise ajal esindasid Eestit Soomes sealsete põhikoolide õpilaste matemaatikaülesannete lahendamise võistlusel, ning Soome võistluse võitjad **Jussi Sippola** ja **Anni Toivola**. Esindusõiguse Soomes said Tartu noormehed eelnenud edukatel võistlustel, kuhu olid kutsutud televiktoriini "Nuputa" paremad. Eesti ja Soome põhikooli õpilaste võistkondi vahetati juba teist korda ning see sai teoks tänu Soome Matemaatikaõpetajate Liidu (MAOL) ja Eesti Matemaatika Seltsi Koolimatemaatika Ühenduse koostööle. Ühenduste liikmed **Tiit Lepmann** ja **Hannu Korhonen** esindasid ka oma maa võistkondi.

Täppisteadeuste olümpiaadi III voo matemaatikas toimus 29. märtsil Tartus. Juba järgmisel päeval tehti kokkuvõtteid ja autasustati edukamaid õpilasi Tartu Ülikooli aulad. Sündmusele lisasid asjakohast pidulikkust Tartu 10. Kk segakoori laulud, Riigi Kooliameti peadirektori **Georg Aheri** ja

TÜ matemaatikateaduskonna dekaani **Ivar-Igor Saarniidi** sõnavõtted ning esimeste olümpiaadi ühe korraldaja, TÜ professori **Olaf Printsa** meenutused sellest, kuidas ja kelle eestvedamisel pandi 40 aastat tagasi alus täppisteadeuste olümpiaadidele Eestis. Žürii esinaine **Elts Abel** tegi teatavaks matemaatikaolümpiaadi III voo paremad.

9. klass

Grigori Špakov (Tln 15. Kk), **Nikolai Želagin** (Tln 15. Kk), **Oleg Andrejev** (Narva 11. Kk), **Jussi Sippola** (Soome), **Anni Toivola** (Soome), **Marko Lamp** (Tartu 12. Kk), **Taavi Tuvikene** (Tartu HTG), **Denis Žadan** (Tartu 6. Kk), **Andres Soolo** (Valuoja Põhikooli 7. kl).

10. klass

Andrei Filonov (Narva 11. Kk), **Mart Abel** (Tartu HTG), **Heno Ivanov** (Tln GAG), **Irina Karadanova** (Tln 15. Kk), **Vladislav Dubrovski** (Tln 19. Kk), **Jana Lištšenko** (Tln 15. Kk).

11. klass

Peeter Laud (Tln GAG), **Kati Metsalu** (Nõo RG), **Toomas Paaver** (Tartu HTG), **Targo Tennisberg** (Haapsalu 1. Kk), **Jürgen Niinre** (Tln GAG), **Ave Sarapuu** (Nõo RG).

12. klass

Edith Elkind (Tln 15. Kk), **Valentin Sisko** (Tln 19. Kk), **Andrus Kaldalu** (Tartu HTG), **Tõnis K. Eerme** (Nõo RG), **Vladimir Kutšmei** (Tartu 4. Kk), **Leo Gordon** (Tln 15. Kk).

Paremaid autasustati TÜ aukirja, raamatute ja meenutega, mille oli välja pannud Kultuuri- ja Haridusministeerium. Eriauhinnad olid Tallinna Pedagoogikaülikoolilt, Tallinna Linna Haridusametilt, Eesti Matemaatika Seltsilt, TÜ matemaatikateaduskonnalt, Tartu Linna Haridusametilt, Eesti Entsüklopeediakirjastuselt, kirjastuselt "Koolibri" ja informaatikakeskusest "Kompuuter".

Sama päeval autasustati ka arvutiolümpiaadi paremaid ning 6. märtsil toimunud esimese lahtise matemaatikaülesannete lahendamise võistluse tublimaid. Viimati mainitud võistluse korraldasid Tartu Ülikooli ja Tallinna Pedagoogikaülikooli matemaatikud. Lahtise võistluse kaks põhilist eripära seisnevad selles, et

1) osa võivad võtta mitte ainult üldhariduskoolide õpilased, vaid kõik kuni 20aastased noored, kes ei õpi kõrgkoolis;

2) ülesanded on kõigile (sõltumata vanusest) ühesugused ja nende temaatika vastab rahvusvahelistel matemaatikaolümpiaadidel esitatavate ülesannete temaatikale, mistõttu ei piisa üldhariduskooli programmi teadmistest.

Nagu ütles auhindade katteandmisel võistluse peakorraldaja, TÜ õppejõud **Mati Abel**, osales lahtisel võistlusel 63 õppurit Tartu, Tallinna, Nõo, Viljandi, Haapsalu, Tapa, Võru, Narva, Rapla, Rakvere, Vinni-Pajusti ja Kohtla-Järve üldhariduskoolidest ning üks keskkooli lõpetanud noor Tartust.

Teistest paremini lahendas lahtise võistluse ülesandeid Tallinna 15. Keskkooli abiturient **Edith Elkind**, kes tunnustati esimese preemia vääriks. Teise auhinna said **Andrus Kaldalu** (Tartu HTG, abiturient), **Peeter Laud** (Tln GAG, 11. kl), **Tõnis K. Eerme** (Nõo RG, abiturient). Kolmanda auhinna pälvisid 9 õpilast: **Jürgen Niinre** (Tln GAG, 11. kl), **Leo Gordon** (Tln 15. Kk, abiturient), **Vladimir Kutšmei** (Tartu 4. Kk, abiturient), **Mart Abel** (Tartu HTG, 10. kl), **Ahti Peder** (Viljandi 1. Kk, 11. kl), **Valentin Sisko** (Tln 19. Kk, abiturient), **Urmo Kaber** (Tartu HTG, 10. kl), **Targo Tennisberg** (Haapsalu 1. Kk, 10. kl), **Andrei Lissovski** (Tln 15. Kk, abiturient). Eriauhinnad ühe ülesande huvitava lahenduse eest said **Toomas Paaver** (Tartu HTG, 11. kl), **Hendrik Karilaid** (Viljandi 4. Kk, 11. kl), **Andrei Lissovski** ja **Edith Elkind**. Noorima lahendaja eriauhind anti 8. klassi õpilasele **Kristjan Kaljundile** Rapla 1. Keskkoolist.

Lahtist võistlust finantseerisid Tartu Maapank ja Ühisettevõtte "Alexela". Auhinnad panid välja IBM Eesti Esindus, arvutifirma "Spin Data" ja AS "Avison".

On aeg analüüsida saavutatut ning hakata valmistuma järgmiseks võistlusehooajaks. Tõsised jõukatsumised seisavad ees 22. septembril, kes seniste võistluste tulemuste põhjal kandideerivad Eesti võistkonda rahvusvahelisel matemaatikaolümpiaadil, mis toimub juulis **Istanbulis**. Võistkonna lõplik koosseis selgitatakse välja 15. ja 16. mail toimuva kahepäevase ülesannete lahendamise võistluse tulemuste põhjal.

Võistluste korraldajad avaldavad tunnustust kõigile osavõtjatele ja nende juhendajatele, õnnitlevad auhinna saajaid, tänavad sponsoreid ja loodavad tihenevale koostööle.

Korraldajate nimel ELTS ABEL, MATI ABEL

Eesti noorimas steinerkoolis

Lilleküla Vabakooli 1. klassi õpilased õpetaja Maia-Reta Trampärgiga.

ÜLO UDUMÄE foto

1. septembril 1978. aastal jättis Aruküla koolipere hüvasti oma senise koolimajaga, sest ukseid avas uus. Maha jäi 1920. aastail koolimajaks koostatud mõisahoone.

Hoone lagunes omapead hea mitu aastat. Oli kuulda, et remonditakse ühe teenindusmajaks, küll õmblustehhiks. Lõpuks võttis majanduse asja vana hääber restaureeriti, nii et interjööri rahuldab kõige nõudlikum maitset. Korrastati ümbrus. Sellest pidi tulema majandi esindushoone, pidulike ürituste korraldamise paik...

1988. aastatel Aruküla kultuurimajas toimunud rahvakoosolekul kuulutati muusikapedagoog Maia-Reta Trampärg rühma toetajate nimel: "Sind tahame teha huvikooli lastevanemate rahaga." Tähtede seis oli soodne, nii sai hoone õnnekombe laste kasutusse. Sündis kunstide kool "Pääsulind".

Praegu on 4aastases koolis 119 huvilist, õppida saab viiulit, klaverit, okeelflööti, kitarri, akordioni, on tantsutunnid, kultuurilugu, puutöö, koristus, kunstiringid, mudilasrühmad. Kooli võetakse vastu alates 3. eluaastast. Maakoha kohta ideaalsed võimalused...

31. augustist 1992 on selles majas steinerpedagoogikal põhinev vabakool "Pääsulind", õieti selle kooli 1. klass - 10 õpilast. Kavas on kasvada klassiliseks. Kunstide kool on nüüd struktuurne paralleelüksus.

Veebruaris oli uues koolis lahtiste uste päev. Õpilastööde näitusel paeid tähelepanu väikeste tüdrukute-poiste tööviikud, mida võiks nimetada ka õpikuteks, sest vabakoolidel neid eraldi ei ole, isegi aabitsat mitte. Lapsed esitasid koos õpetaja Ene Tarasega pikema ingliskeelse kava. Toetada emakeelse kava töid vaatajani kasvandikud koos koolijuhataja-õpetaja Maia-Reta Trampärgiga. Pärast kontserti kogunesid õpetajad, lapsevanemad ja külalised vestlusringi "Millised on Eesti noorima vabakooli rõõmad ja mured?"

M.-R. Trampärg: "Rõõme on rohkem kui muresid. Kõik õpetajad teevad tööd innuga ja oma vabast tahtest. Kooli elu ja käekäik on iga pedagoogi ühisloom. Igal nädalal kindlal päeval peetakse õpetajate kolleegiumi. Kolleegiumi liikmed on klassi põhiõpetaja, antud juhul mina, inglise keele õpetaja Ene Taras, liikumisõpetaja Heli Jalakas, käsitööõpetaja Katrin Pepsen, ja kunstide kooli õppealajuhataja Malle Jaako, veel Helvi Kolkanen ja

Reet Hānikene. Kolleegium algab steinerpedagoogika teooriat käsitleva teemaga. Arutame põhjalikult läbi tähelepanekud õpilaste arengu kohta. Igalt kolleegiumilt olen saanud jõudu edasi minna.

Õpetajad võtavad osa täiendusõppest, kursused toimuvad Soomes, Saksamaal, Rootsis, Taanis. Mina olen täiendanud ennast Tampere ja Hamburgi lähedal, Tiina Tinn ja Virge Toropov on praegu Stuttgartis, Katrin Pepsen oli Taanis. Eestis toimuvad eürütmika kursused kord kuus, tänavu siin Arukülas. Tullakse kohale reedel ja lahkutakse pühapäeval, osavõtjaid on paarkümmend. Kursuse kogu ulatus on 5 aastat.

Üldiselt teatakse vabakoolidest vähe, seetõttu on igasuguste väärarvamuste kummutamine omamoodi ettevõtmine. Kooli on nimetatud "lollide kooliks", maakonnavalitsuses "luksuskooliks" ja ei tea milleks veel. Tegelikult oleme armastuse kool, mis toetab lapse arengut. Suur rõõm on selles, et meid toetab vald.

"Eriti tugev on side lastevanematega, nad on aidanud ümbrust korras- tada, ruume remontida, lastemööblit valmistada," hindas kooli tööd M. Jaako.

Lastevanemate arvamusi:

"Ei kahetse, et lapse siia kooli panin. Kord oli laps mõned päevad haige ja meil oli tükk tegemist, et hoida teda töbisena kooli minemast, nii väga tahab ta seal olla."

"Kooliga olen täiesti rahul. Olen ise talupidaja, siit 5 km kaugusel. Hommikul saab poiss kooli majandi bussiga, tagasi toon ta oma autoga, aga see vaev tasub end. Enne tuleb saada inimeseks, siis alles rehkendus."

"Minu kohustuste hulka kuulub ka 1. klassi lastele toidu valmistamine. Toiduaineid toovad lapsevanemad, näiteks kartuleid ja piima saame kogu aeg ühest ja samast taluperest. Poest ostame lisa. Olin hiljuti Lõuna-Saksamaal ühes steinerlasteaias praktikal. Seal küpsetati isegi leiba ise. Mul on kavatsus tuleval aastal luua väike steinerpedagoogikal põhinev 6aastaste laste rühm, mis oleks ettevalmistuseks vabakooli 1. klassile," tutvustas oma plaane Reet Hānikene.

Märtsis oli laste omaloomingu päev, 30. aprillil "noidade pidu", mais emadepäeva kontsert koos kunstide kooli perega.

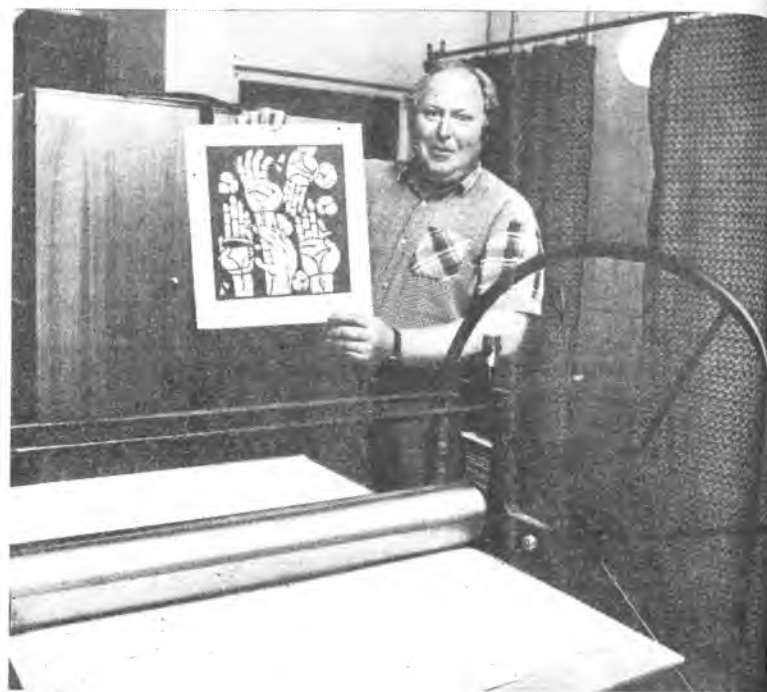
OLAVI UUEMAA

Hariduse andmine on meeskonnatöö

Viimsi vald on oma valitsuslikus töökorralduses nii mõnegi sammu võrra teistest ees. Linna lähedus, tugevad tootjad, s.t maksumaksjad, oma ajaleht, asjatundlikud nõunikud ning veel mõned soodsad asjaolud lubavad enam tähelepanu pöörata sotsiaalsfäärile.

Alljärgnevalt pakub Viimsi Vallavalitsuse nõunik HARALD ROOSVEE välja kooli, valla ja maakonna kohustuste jaotuse.

KOOL	VALLAVALITSUS	HARIDUSAMET
1. Koolikohustuse täitmise kindlustamine ja vallavalitsuse informeerimine täitmise olukorrast. 2. Haridusstandardi täitmise kindlustamine ja kasvatustöö organiseerimine. 3. Eriõpetust vajavatele õpilastele õppetöö organiseerimine, haigete laste koduõpe. 4. Ettepanekute tegemine vallale vähemkindlustatud laste materiaal- abistamiseks. 5. Õpilaste toitlustamise korraldamine. 6. Valla sotsiaaltöötajatele lastekaitset ja hooldust puudutavate ettepanekute tegemine. 7. Hälvik perekondade väljaselgitamine ja vallavalitsusele vajalike ettepanekute tegemine. 8. Kaadri valimine ja tööle vormistamine, töölepingute sõlmimine. 9. Lastevanematele pedagoogiliste teadmiste andmine, töö kodudega. 10. Õpilaste huvihariduse ja harastustegevuse korraldamine, kaasabi täiskasvanute huvihariduse korraldamisel. 11. Õpilaste kutsenõustamine. 12. Kooliruumide ja inventari korstamine, jooksev remont. 13. Inventari, õppevahendite ja majandusmaterjalide soetamine ning arvestus. 14. Õpetajate tööjaotus ja tarifikseerimine, sellekohaste materjalide esitamine haridusametile ja vallavalitsusele. 15. Kooli eelarve koostamine ja aruandlus. 16. Õpetajate kvalifikatsiooni tõstmise suunamine. 17. Ettepanekud koolitöötajate premeerimiseks. 18. Haridusametuse töö korraldamiseks vajalike dokumentide väljatöötamine (põhikirj, ametijuhendid, töösisekorraeskirjad jne), nende täitmise kontrollimine. 19. Kooli hoolekogu töö juhendamine, ettepanekud koosseisu kinnitamiseks või muudatuste tegemiseks.	1. Koolide ja lasteasutuste haldamine, nende finantseerimine. 2. Koolikohustuslike laste arvestuse ja nimekirja esitamine koolidele. Koolikohustuse mittetäitjate vastutuselevõtmine. 3. Ainelise abi andmine majandusraskustes olevatele perekondadele. 4. Õpilaste koolisõidu korraldamine. 5. Abi kooliõpilaste toitlustamise korraldamisel. 6. Koolivõrgu väljaarendamine ja õppimistingimuste loomine, valla sotsiaalkultuurilise struktuuri väljakujundamine hariduse valdkonnas. 7. Eriõpetust vajavate laste väljaselgitamine, neile õppimistingimuste loomine või maakonna kaudu erikoolidesse suunamine. 8. Lastekaitse, eestkoste ja hoolduse, alaealiste õiguserikkumiste küsimuste lahendamine. 9. Õpilaste meditsiinilise teenindamise lahendamine või sellekohaste ettepanekute tegemine maakonnale. 10. Kooskõlastatult haridusametiga haridusametuse juhtide töövõtmine ja vabastamine, palkade määramine. 11. Pedagoogide elamisnappaga varustamise lahendamine. 12. Õpilaste ja täiskasvanute huvihariduse koordineerimine. 13. Haridusametuse raamatupidamine, pangaoperatsioonid, töötajatele palga maksmine. 14. Alaeelarvete lõplik läbivaatamine ja kinnitamine. 15. Koolide hoolekogude kinnitamine, nende töö suunamine. 16. Kaadri reservi loomine oma koolidele. 17. Kooskõlastatult haridusametiga uute koolide ehitamine, kapitalremontid haridusametustes. 18. Haridustöötajate premeerimine (vastavalt võimalustele). 19. Haridusametuse töö kontrollimine oma kompetentsi piires või haridusameti kaasabil.	1. Haridusametuse info kogumine ja selle levitamine, vallavalitsuste ja koolide juhendamine. 2. Haridusstandardi täitmise kontrollimine, haridusametuse õpemetoodiline teenindamine. 3. Koolikohustuslike laste arvestuse kontrollimine ja juhendamine vallavalitsustes ning koolides. 4. Koolide varustamine õppe- ja metoodikakirjandusega. 5. Laste riikliku kasvatusametuse paigutamise korraldamine. 6. Pedagoogide suunamine täiendus- ja ümberõppele. 7. Koolide juhtkondade töövõtmise kooskõlastamine. Otsealluvate ametuste juhtide kinnitamine. 8. Koolijuhtide juhtimisalase kvalifikatsiooni tõstmine. Õpetajate atesteerimise korraldamine. 9. Õpilaskonkursside, maakondlike spordi- ja teadmistevõistluste korraldamine. 10. Õpilaste kutsenõustamise juhendamine. 11. Õpetajate tarifikseerimismaterjalide läbivaatamine ja kinnitamine. 12. Kaadri reservi infopanga koostamine maakonna tarbeks. 13. Koolivõrgu väljaarendamise koordineerimine, koolide avamise ning sulgemise küsimuste lahendamine. 14. Haridusstatistika koondamine ja lõplik vormistamine. 15. Koolituslubade väljaandmise kooskõlastamine. 16. Haridust tõendavate dokumentide soetamine ja nende haridusametile jaotamine.

Siim Prank oma töökojas

TÕNU KALLE foto

1. mail tähistas Taebla kool oma 145. ja keskkoolina 15. aastapäeva. Toimusid sõpruskohtumine korvallis, kontsert-aktus, näitus endiste ja praeguste õpilaste töödest ning kohviõhtu jalakeerutusega.

Taebla Keskkoolil on Läänemaal ja kaugemalgi hea maine. Eelmise aasta 25 lõpetanust õpib kõrgkoolis 14 noort e 56%. Koolis saab õppida saksa, inglise ja vene keelt, kunsti- ning filosoofia aialugu, arvutiõpetust, alustatakse majandusõppega. Tegutsed mudilas-, laste- ja naiskoor, laulu-, rahvamuusika ja akordionistide ansambel, rahvatantsu- ja liikumisrühmad, tegeldakse kergejõustikuga, spordiala nr 1 on korvpall. Koolis on ka muusikaklass, käsitöö- ja kunstiringid. Kunstiringi juhendaja Siim Prank on teeninud tunnustust väljaspool oma kooli.

Ajalehest "Lääne Elu"

ÕNNITLEME

Robert A d a m s o n, Lõksa 1. Kk endine kauaaegne direktor, 65. sünnipäeval.

Astrid K o o k, Aruküla Põhikooli endine õpetaja, 65. sünnipäeval.

Õie V a j a k a s, Järva-Jaani Põlulütõkkooli endine töötaja, 65. sünnipäeval.

Helgi K o o l, Rakvere 1. Kk kauaaegne õpetaja, 60. sünnipäeval.

Külv P e e l, Käina Lpk kauaaegne juhataja, 60. sünnipäeval.

Helgi P ö l l u, Kõltsi Põhikooli kauaaegne õpetaja, 60. sünnipäeval.

Linda R a u d s e p p, Tallinna 22. Kk endine õppealajuhataja ja

VÕTi asedirektor, kino "Kosmos" direktor, 60. sünnipäeval.

Linda S a a r e s t i k, Kadrina Kk õpetaja, 60. sünnipäeval.

Malle T a l v i n g, Põltsamaa Kk õpetaja, 60. sünnipäeval.

Linda T a s s o, Tihemetsa Tehnikumi endine õpetaja, 60. sünnipäeval.

Nelli J a n i m ä e, Taali Põhikooli õppealajuhataja, 55. sünnipäeval.

Maia K i r s i p u u, Käru Põhikooli kauaaegne õpetaja, 55. sünnipäeval.

Heli K u u s, Tartu 3. Kk kauaaegne õpetaja, 55. sünnipäeval.

Ann M ä n d v e e r, Tallinna Kadrioru Kk direktor, 50. sünnipäeval.

Hille R a a m a t, Tallinna 43. Kk õppealajuhataja ja õpetaja, 50. sünnipäeval.

TEADAANDED

Turismi- ja hotellimajanduse seminar Pärnu Majanduskoolis toimub 31. maist 4. juunini. Õppejõud on Canadast. Algus esmaspäeval, 31. mail kl 11. Aadress: Pärnu, Lembitu 1a, tel 2 22 26. Osavõtumaks 150 krooni. Tõlge eesti keelde. Eelregistreerimine 28. maini.

Riigi Kooliamet korraldab kon-

Dr HELVE EISOT

mälestab sügavas leinas Tallinna 1. Eriinternaatkooli pere.

kursi Taani-Eesti kutseharidusala koolitusprojekti PROJEKTJUHI kohale. Projekt haarab Eesti kutseõppeasutuste õppekavade arendamist, õpetajate ja koolijuhtide täienduskoolitust ning kutseharidusala uuringuid Eestis. Projekti juht eeldatakse head inglise keele oskust; kogemusi kutsehariduse valdkonnas; algatus- ja otsustusvõimet ning ettevõtlikkust; rahvusvahelise suhtlemise oskust. Avaldus (1-2 masinakirjalikult) saata aadressil EE0100 Tallinn, Sakala 23, Riigi Kooliamet või tuua samasse hiljemalt 31. maiks k.a. Avaldus peab sisaldama põhjenduse sobivuse kohta projekti juhi kohale ja lühikese elulookirjelduse. Täiendavat teavet saab tel 68 40 00, 68 30 75, 68 27 70.

Haapsalu Sanatoorsesse Internaatkooli võetakse vastu lapsi 1. klassi (üksikud vabad kohad ka 2.-13. klassides) järgmiste haigus- tega: 1) perifeersete närvide ja seljaaju kahjustuste järgsed halvatused; 2) sünnitrauma- ja ajupõletik- kujärjed halvatused; 3) lülisamba ja jäsemete kaasasündinud deformatsioonid.

Kooli ei võeta lapsi, kellel on urii- ni ja mustuse pidamatus, kes ei suuda end ise teenindada või põevad epilepsiat.

Koolile on vaja esitada 20. maiks järgmised dokumendid: 1) lapseva- nema avaldus; 2) väljavõte haigus- loost; 3) psühhiaatri tõend lapse vaimse arengu kohta; 4) silma- ja kõrvaarsti tõend; 5) teatmeleht (haridusosakonnast); 6) sünnitunnis- tus (originaal); 7) koolis käivatel las-

tel klassitunnistus ja pedagoogiline iseloomustus.

Vastuvõtukomisjon töötab kooli ruumides 8. juunil 1993.a.

Lapsevanemad peavad komisjo- ni ilmuma koos lapsega.

Aadress: Haapsalu, Suur-Mere 17, tel 4 53 39.

Paide Vallavalitsus vajab direkto- rit Purdi Põhikoolile (Tallinna-Tartu maantee ääres Annast 1 km). Palu- me esitada avaldus koos lühikese teenistusloo kirjeldusega Paide Val- lavalitsusele EE2820 Paide, Veski t 12. Täiendav info tel 9 97 31 (koo- lis), 2 13 39 (vallas).

Tallinna 32. Keskkool vajab uuest õppeaastast täiskohumusega inglise keele õpetajat.

Saue Keskkool vajab kohe kee- miaõpetajat ja alates uuest õp- peaastast ka eesti keele õpetajat. Teat tel 59 60 70 ja 59 60 68.

Vara Põhikool Tartu maakonnas (20 km Tartust) vajab uuest õp- peaastast eesti keele ja kirjanduse ning poiste tööõpetuse õpetajat. Korter olemas. Tel 9 38 22; 9 38 93.

Tartu 7. Keskkool kuulutab kon- kursi keskastme poeglaste tööõpe- tuse õpetaja leidmiseks. Dokumen- did (avaldus, senine teenistuskäik, haridust tõendava dokumendi ära- kiri) saata kooli direktori nimele 30. juunini s.a aadressil EE2400 Tar- tu, Lina t 2.

EESTI KULTUURI- JA HARIDUSMINISTEERIUMI NING HARIDUSTÖÖTAJATE AÜ VABARIIKLIKU LIIDU AJALEHT

Tellimise indeks 69783

Toimetuse kolleegium: V. Aava, V. Eksta, V. Haamer, F. Kuppp, A. Meerits, J. Orm, A. Paavo, T. Penjam, H. Rannap, A. Savik, J. Sepp, E. Siim, E. Talpsep.

Peatoimetaja J. SEPP 60 27 69, ajalehe tegevtoimetaja T. PENJAM 44 98 46, ajakirja tegevtoimetaja V. EKSTA 44 36 96, vastutav sekretär F. KUPP 44 98 46, keeletoimetaja S. TOHVER 66 65 23, kunstitoimetaja TIINA SOO 66 65 23, tehniline toimetaja O. LEIDMAA 66 65 23.

TOIMETUSE AADRESS JA OSAKONDADE TELEFONID: EE0001 Tallinn, Toompuiestee 30, sekretär (üldinformatsioon) 66 65 23; pedagoogika- ja teadusosakond 66 65 23;

poliitikaosakond, humanitaarained ja esteetiline kasvatus osakond, koolikohalduse osakond, töökasvatuse ja õhtukoolide osakond, algõpetuse ja koolieelse kasvatus osakond 44 21 55.

Väljaandja kirjastus "Perioodika", Tallinn, Pärnu mnt 8. Trükk "Printall", Tallinn, Pärnu mnt 67a. "Õpetajate Leht" ilmub igal laupäeval. Üksiknumbri hind tellijale 50 senti.

Trükipoognid 2. Trükiarv 3900.

Tellimise nr 2093